

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น สู่ตลาดออนไลน์

บทนำ

ความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) หมายถึง ความแตกต่างของรูปแบบชีวิต บทบาทหน้าที่ และพันธุกรรมที่สิ่งมีชีวิต ที่ปรากฏอยู่ในโลกนี้ (วิสุทธิ์ ไบไม้, 2538; จิรากรณ์ คชเสนี, 2537) ประกอบด้วย การมีความหลากหลายของการที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างกันหลากหลายบนโลก

ความหลากหลายทางชีวภาพถูกแบ่งออกเป็นระบบสำคัญ 3 ประการ คือการมีความหลากหลายของการที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างกันหลากหลายบนโลก ความหลากหลายทางชีวภาพ นับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านความมั่นคงด้านอาหาร สุขอนามัย วิธีการดำรงชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงการชะลอการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากการเก็บและดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ จึงเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ระบบในธรรมชาติสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้สภาพการณ์ของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็น

1. ประโยชน์ด้านการบริโภคใช้สอย หมายถึง ประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นทรัพยากร ทางธรรมชาติอันเอื้อต่อปัจจัยในการดำรงชีวิตให้แก่มนุษย์ เช่น ด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น

ด้านการผลิตอาหาร มนุษย์รับอาหารจากพืชและสัตว์ พืชไม่น้อยกว่า 5,000 ชนิดที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ และไม่น้อยกว่า 150 ชนิดที่มนุษย์นำมาเพาะปลูกเป็นอาหารของมนุษย์และสัตว์ แต่มีเพียง 20 ชนิดเท่านั้นที่ใช้เป็นอาหารหลักของประชากรโลก คือ พวกกะป๋ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวสาลี มันฝรั่ง ความหลากหลายทางธรรมชาติที่มนุษย์นำมาใช้เป็นแหล่งอาหารจะเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ถูก นำมาใช้ ในการปรับปรุงคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

ด้านการแพทย์ มีการใช้ประโยชน์จากพืชและสัตว์ในทางการแพทย์มากมายประมาณร้อยละ 25 ของยารักษาโรคผลิตขึ้นมาจาก พืชดั้งเดิม เช่น การนำพืชพวก ซินโคนา (cinchona) ผลิตยาควินินที่ใช้รักษาโรคมาลาเรีย

2. ประโยชน์ด้านการผลิต ด้านการอุตสาหกรรม ผลผลิตของป่าที่นำมาใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะโดยตรง เช่น การป่าไม้ ของป่า หรือโดยอ้อม เช่นการสกัดสารเคมีจากพืชในป่า

3. ประโยชน์อื่น ๆ อันได้แก่คุณค่าในการบำรุงรักษาระบบนิเวศให้สามารถดำรงอยู่ได้ และดูแลระบบนิเวศ ให้คงทน เช่น การรักษาดิน การตรึงไนโตรเจนสู่ดิน การสังเคราะห์พลังงานของพืช การควบคุมความชื้น เป็นต้น ซึ่งจัดเป็นประโยชน์ที่สำคัญ ตลอดทั้งในด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวของมนุษย์

อย่างที่กล่าวข้างต้นการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน หากนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ของแต่ละชุมชน ผสมกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการการเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุกทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศโดยมีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ สามารถลดช่องว่างรายได้ให้กับชุมชน สร้างอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ นอกจากนี้ยังเป็นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ด้วย

คณะทำงานเล็งเห็นว่า ทุกชุมชนมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน กระบวนการในการบริหารจัดการแตกต่างกัน หากเรามีข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ทรัพยากรในท้องถิ่น มีองค์ความรู้จากสหสาขาวิชา จะทำให้สามารถนำมาวิเคราะห์และสร้างมูลค่าผ่านผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ และเมื่อมีผลิตภัณฑ์แล้วถ้าต้องการจะสร้างรายได้ หรือลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การเข้าถึงแหล่งทุนและการทำการตลาดเชิงรุกให้กับชุมชนนั้น ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในสังคมปัจจุบันโลกออนไลน์กำลังเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า สื่อออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อเราในทุกขณะ ตั้งแต่ตื่นเช้าจนกระทั่งเข้านอน อีกทั้งยังมีความรวดเร็วและความสะดวกสบาย และการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย เพราะสามารถทำให้ผู้อื่นรู้จักเราหรือสินค้าของเราได้อย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้สินค้าของเราเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น โดยใช้วิธีต่างๆ ในการ โฆษณาเว็บไซต์ หรือ โฆษณาขายสินค้าที่จะนำสินค้าของเราไปเผยแพร่ตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเกิดความสนใจ จนกระทั่งเข้ามาใช้บริการหรือซื้อสินค้าของเราในที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชนท้องถิ่น
2. เพื่อสร้างแบรนด์ และการทำการตลาดออนไลน์ให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชนท้องถิ่น
3. เพื่อเพิ่มศักยภาพในช่องทางการตลาด และกระบวนการผลิตโดยการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ต่อยอดภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ด้านวิชาการ ได้ข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถนำไปวางแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น
2. ด้านสังคม และชุมชน เกิดชุมชนต้นแบบในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ของแต่ละชุมชน ผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการการเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุก
3. ด้านเศรษฐกิจ สามารถนำมาวิเคราะห์และสร้างมูลค่าผ่านผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ และเมื่อมีผลิตภัณฑ์แล้วถ้าต้องการจะสร้างรายได้ หรือลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาโครงการ 4 เดือน

แผนการดำเนินงานวิจัย (ปีที่เริ่มต้น - สิ้นสุด)

ปี (งบประมาณ)	กิจกรรม	1	2	3	4	ร้อยละของ กิจกรรมใน ปีงบประมาณ
2563	ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	x				10
2563	เตรียมเครื่องมือ และอุปกรณ์การวิจัย		x			10
2563	อาจารย์และนักศึกษา กลุ่มชีววิทยา และวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ทำการสำรวจข้อมูลกลุ่มชุมชน ในส่วนของ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น		x	x		20
2563	อาจารย์และนักศึกษา กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศทาง การเกษตร ทำระบบสารสนเทศความหลากหลายทาง ชีวภาพของบ้านโคกสะอาด		x	x		10
2563	คณะทำงานประเมินศักยภาพของชุมชนในการผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากทรัพยากรท้องถิ่น คณะทำงาน ลงพื้นที่อบรมในการทำผลิตภัณฑ์		x	x		10
2563	อาจารย์และนักศึกษา กลุ่มเทคโนโลยีมีเดีย และ ภาษาอังกฤษลงพื้นที่เพื่อรวบรวมแนวคิดในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ และหาช่องทางในการทำตลาด ออนไลน์		x	x		20
2563	สรุปผลการศึกษาวิจัยและหาแนวทางการพัฒนาในการ ทำงานต่อไป				x	20
	รวม					100

งบประมาณดำเนินการ

ประเภทงบประมาณ	รายละเอียด	งบประมาณ (บาท)
งบดำเนินการ : ค่าตอบแทน	1. หัวหน้าโครงการ 1 คน และผู้ช่วยวิจัย 5 คน (ตลอดโครงการ) 5,000 บาท x 4 เดือน	120,000
	2. นักศึกษาผู้ช่วยโครงการ 10 คน (ตลอดโครงการ) 2,000 บาท x 10 x 4 เดือน	80,000
รวม		200,000
งบดำเนินการ : ค่าใช้สอย	1. ค่าวิทยากร 6 คน x 6 ชม x 4 วัน x 600 บาท	86,400
	2. ค่าจัดอบรม (ค่าอาหารกลางวัน และอาหารว่าง)	80,000
	4. ค่าน้ำมันพาหนะตลอดโครงการ	20,000
	5. ค่าจ้างเหมารถตู้ไปศึกษาดูงาน 4 วันๆ ละ 2,500 บาท x 4 วัน	10,000
	รวม	196,400
งบดำเนินการ : ค่าวัสดุ	1. ค่าวัสดุสำหรับชุดทดลองการทำผลิตภัณฑ์ชุมชน	50,000
	2. ค่าวัสดุการเก็บตัวอย่าง	20,000
	3. ค่าจัดพิมพ์เอกสาร เอกสารการประชาสัมพันธ์ ค่าสิ่งพิมพ์โปสเตอร์ อื่นๆ	20,000
	รวม	90,000
รวมงบประมาณทั้งหมด	(สี่แสนหกหมื่นบาทถ้วน)	486,400

ผลผลิต (Output) จากงานวิจัย

ชื่อผลลัพธ์	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงต้นทุน
ผลิตภัณฑ์ชุมชน	ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถนำสร้าง หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนได้	จำนวนผลิตภัณฑ์อย่างน้อย 2 อย่าง	นักวิจัยมีความเชี่ยวชาญ สถานที่ทำการวิจัย
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนท้องถิ่น	บทความวิชาการระดับชาติและนานาชาติ	1	ผลงานวิชาการ

ผลลัพธ์ (Outcome)

ชื่อผลลัพธ์	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัดเชิงเวลา	รายละเอียด
<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน เช่น สบู่ ยาสระผม น้ำยาล้างจาน - ผลิตภัณฑ์แปรรูป จากวัตถุดิบธรรมชาติ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป เช่น ข้าวเกรียบจากสาหร่ายทะเล 	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนท้องถิ่น	ปี 2563	นักวิจัยมีความเชี่ยวชาญสถานที่ทำการวิจัย
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนท้องถิ่น	ผลงานทางวิชาการ	1-2 ปีงบประมาณ	ผลงานวิชาการ

ผลกระทบ (Impact)

ปี	ผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับ
2563	<p>มีผู้นำชุมชน คือผู้ใหญ่บ้านโคกสะอาด อ. ช้องชัย ที่พร้อมให้การสนับสนุนในการดำเนินงานในท้องถิ่น และมีคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาที่จะร่วมลงพื้นที่เพื่อประเมินชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพ วิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนที่พร้อมจะส่งเสริมการตลาดให้เกิดรายได้ หรือลดรายจ่ายให้กับชุมชนท้องถิ่นด้วย</p> <p>คณะทำงานเล็งเห็นว่า ทุกชุมชนมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน กระบวนการในการบริหารจัดการแตกต่างกัน หากเรามีข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ทรัพยากรในท้องถิ่น มีองค์ความรู้จากสหสาขาวิชา จะทำให้สามารถนำมาวิเคราะห์และสร้างมูลค่าผ่านผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ และเมื่อมีผลิตภัณฑ์แล้วถ้าต้องการจะสร้างรายได้ หรือลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การเข้าถึงแหล่งทุนและการทำการตลาดเชิงรุกให้กับชุมชนนั้น ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในสังคมปัจจุบันโลกออนไลน์กำลังเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า สื่อออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อเราในทุกขณะ ตั้งแต่ตื่นเช้าจนกระทั่งเข้านอน อีกทั้งยังมีความรวดเร็วและความสะดวกสบาย และการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย เพราะสามารถทำให้ผู้อื่นรู้จักเราหรือสินค้าของเราได้อย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้สินค้าของเรา</p>

เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น โดยใช้วิธีต่างๆ ในการ โฆษณาเว็บไซต์ หรือ โฆษณาขายสินค้าที่จะนำสินค้าของเราไปเผยแพร่ตามสื่อออนไลน์ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเกิดความสนใจ จนกระทั่งเข้ามาใช้บริการหรือซื้อสินค้าของเราในที่สุด

ผู้รับผิดชอบ

หัวหน้าโครงการวิจัย

(ชื่อ - สกุล ไทย) นางสาวพันธิวา แก้วมาตย์

(ชื่อ - สกุล อังกฤษ) Miss Puntivar Kaewmad

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน

สาขาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์: 043-742620 โทรสาร:043-742620

e-mail: puntivar.juu@gmail.com โทรศัพท์มือถือ: 086-9546466

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

คำนำหน้า	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน
นางสาว	ชมภู เหนือศรี	สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มรм.
นางสาว	พจน์ศิริพันธ์ ลิ้มปิ่นนันทน์	สาขาเทคโนโลยีมีเดีย มรм.
ดร.	เกตน์สิริ จำปีหอม	สาขาภาษาอังกฤษ มรм.
นาย	สิทธิโชค พรรคพิทักษ์	สาขาสารสนเทศการเกษตร มรм.
ผศ.	กรรณิการ์ ทองดอนเปียง	สาขาชีววิทยา มรм.